ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

78-Ї НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРОФЕСОРІВ, ВИКЛАДАЧІВ, НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ, АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ

І ТОМ

15 – 22 травня 2026 року
Полтава

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Тези

78-ї наукової конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів університету

ТОМ І

15 травня – 22 травня 2026 р.

Полтава 2026

УДК 504.53:332.1:338.2

Г.І. Шарий, д.е.н., професор
В.В. Козлов, аспірант
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

КООПЕРАЦІЯ І ОБ'ЄДНАННЯ ГРОМАД ПРИФРОНТОВИХ І ПРИКОРДОННИХ ТЕРТОРІЙ – ГАРАНТ СТІЙКОСТІ І СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Відновлення життєдіяльності екосистем і територій на місцевому рівні є критично важливим завданням в умовах подолання наслідків воєнних дій.

Саме активна участь громадськості та об'єднаних громад виступає фундаментальним аспектом ефективного екологічного відновлення та забезпечення сталого розвитку прикордонних і прифронтових регіонів.

Успіх локальних програм відновлення безпосередньо залежить від громадянського моніторингу та партисипативного (спільного) планування. Залучення місцевого населення, волонтерів та неурядових організацій до збору даних (наприклад, через краудсорсингові платформи) дозволяє адаптувати загальнонаціональні стратегії до специфічних місцевих умов, підвищує відповідальність громад та зменшує кількість конфліктів у сфері землекористування.

Основою стійкості громад у період післявоєнної відбудови має стати перехід до «природоорієнтованої економіки», яка гармонійно поєднує економічну діяльність із принципами збереження довкілля. Цей комплексний підхід включає розвиток екотуризму, просторове планування та використання екосистемних послуг, що гарантуватиме економічні вигоди місцевим виробникам і сприятиме залученню цільових інвестицій.

Об’єднання зусиль місцевої влади, науковців, громадських організацій та безпосередньо жителів є запорукою успішної реалізації відновлювальних заходів. Така кооперація забезпечує прозоре управління процесами відбудови, сприяє соціальній згуртованості суспільства та допомагає долати конфлікти інтересів і дефіцит довіри на місцевому рівні.

Організація сталих землекористувань на прикордонних територіях часто передбачає створення екологічних буферних (перехідних) зон, які виконують подвійну функцію [4]. З одного боку, вони захищають біорізноманіття, а з іншого - дозволяють контрольовану господарську діяльність (традиційне землеробство, стале лісокористування), що підтримує місцеві громади та зберігає їхні традиційні засоби до існування.

Кооперація не повинна обмежуватися лише внутрішніми процесами; транскордонна співпраця, на західних кордонах, є критично важливою для прикордонних громад. Участь у міжнародних проєктах (наприклад,

програма ЄС Interreg) дозволяє об'єднувати зусилля громад із сусідніх країн, створюючи нові можливості для транснаціональної зайнятості, залучення додаткового фінансування та забезпечення загальної соціально-економічної стійкості регіону.

Базовим рівнем проєктування екологічної безпеки та відбудови є саме місцевий рівень, який враховує форму власності земель, поточний стан землекористування та перспективи розвитку інфраструктури громад. Це гарантує, що заходи зі збереження природи або створення оборонних рубежів не будуть суперечити життєво необхідним потребам місцевих жителів та фермерів.

В умовах подолання наслідків збройної агресії екологічна стабільність та оборонна стійкість розглядаються як нерозривні та взаємодоповнюючі компоненти національної безпеки.

Запорукою забезпечення довгострокової оборонної стійкості громад є створення оборонно-екологічної буферної зони вздовж державного кордону [3]. Така ініціатива передбачає подвійний функціонал: з одного боку, вона виконує суто оборонну функцію – формує важкопрохідний природний бар'єр з інженерними загородженнями та зонами контролю, що ускладнює просування ворожих сил.

З іншого боку, на найбільш замінованих і хімічно забруднених ділянках застосовується «форсований ревайлдинг» (керована ренатуралізація), що перетворює зони руйнувань на території для природного відновлення [1; 2]. Інтеграція потреб оборони з природоорієнтованими рішеннями закладе основу для комплексного плану відбудови, який гарантуватиме надійну оборонну стійкість та раціональне землекористування в регіоні.

Література:

1. Ukraine Rewilding: Will Nature Be Allowed to Revive When War Ends? / Yale E360. URL: https://e360.yale.edu/features/ukraine-warwilding (дата звернення: 14.04.2026).

2. Ґрунтовий покрив України в умовах воєнних дій: стан, виклики, заходи з відновлення. URL: https://www.researchgate.net/publication/394168675_Gruntovij_pokriv_Ukraini_v_umovah_voennih_dij_stan_vikliki_zahodi_z_vidnovlenna (дата звернення: 14.04.2026).

3. Вплив війни росії проти України на стан українських ґрунтів: результати аналізу / О. Голубцов, Л. Сорокіна, А. Сплодитель, С. Чумаченко. Київ : ГО «Центр екологічних ініціатив «Екодія», 2023. 32 с.

4. Khaustova V. Ye., Trushkina N. V. Ensuring the Sustainable and Rational Land Use: International Experience and Ukrainian Realities. Business Inform. 2024. № 1. С. 552.